

ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY

72/06. ZÁKLADNÍ ORGANIZACE OPAVA
747 05 Opava, Edvarda Beneše 5

Úprava studánky "GISELA" na katastrálním území Mikolajice

Zapojení do akce Zachraňme studánky - spolupráce na místní úrovni

Opavští ochránci přírody se dlouhodobě zabývají dolní částí povodí Moravice. Péče o studánky k jejich činnosti patřila jen ojediněle. V roce 1999 se rozhodli připojit k akci Zachraňme studánky, poněvadž při podrobnějším venkovním šetření se ukázalo, že velká část pramenů je zanedbávána. Původní představa sestávala z vyhledání tradičních studánek a jejich vyčištění a udržování. Nad tento rámec bylo později rozhodnuto, že ještě v letošním roce bude studánka Gisela upravena do původní podoby spolu s novým zastřešením. Dosavadní zájem byl upřen v revíru LČR Štáblovice. Snaha ochránců byla revírníkem velmi kladně přijata a bylo dohodnuto, že úprava studánek bude pokračovat. V následujících letech budeme rozšiřovat spolupráci i s některými dalšími revíry LČR na Opavsku.

Otazník zatím zůstává nad studánkami v lesích obecních a městských. Vše je však záležitostí jednání s těmito stranami.

Stručná charakteristika oblasti

Průměrná roční teplota v oblasti se pohybuje v rozmezí 6,8 - 8,6°C. Průměrný roční úhrn srážek činí od 630 mm do 730 mm, z toho úhrn zimních srážek je udáván 205 mm. Dlouhodobé podmínky dokládají i údaje o počtu dnů se srážkou nad 1 mm (103,7) a počtu ledových dnů (36,9). Všechny vodní toky v oblasti jsou pravostrannými přítoky řeky Opavy, případně jejího nejvýznačnějšího přítoku Moravice. Z povrchových akumulací vody stojí za zmínku řada rybníků, které jsou však jen skromným pozůstatkem dřívějšího rozsáhlého rybníčního hospodaření. Hydrologicky je oblast středně vodná s nejvodnatějším měsícem březnem, o specifickém povrchovém odtoku $q=6-10$ l/s.km², velmi malou retenční schopností, velmi silně rozkolísaným stupněm odtoku a dosti vysokým koeficientem odtoku.

Hydrogeologicky oblast náleží do kulmu Nízkého Jeseníku (povodí Odry). Typické je sezónní doplňování zásob. Průměrné měsíční stavy hladiny podzemní vody a vydatnost pramenů je nejvyšší v květnu a červnu, nejnižší v září až listopadu. Specifický podzemní odtok činí 0,31-0,50 l/s.km². Prameny, vázané na mělký oběh podzemních vod, mají vesměs nízké, silně kolísající vydatnosti a v suchém období zanikají. V místech křížení zvodněných dislokací s údolními jsou podzemní vody odvodňovány puklinově-suťovými prameny nebo skrytým příronem do údolních náplavů. Chemický typ podzemní vody podle převládajícího kationtu a aniontu je kalcium síranový, celková mineralizace dosahuje hodnot $< 0,3$ g/l. Kvalita podzemních vod využívaných pro pitné účely je dobrá až mírně zhoršená (VÚV TGM, 1990).

Úprava studánky Gisela

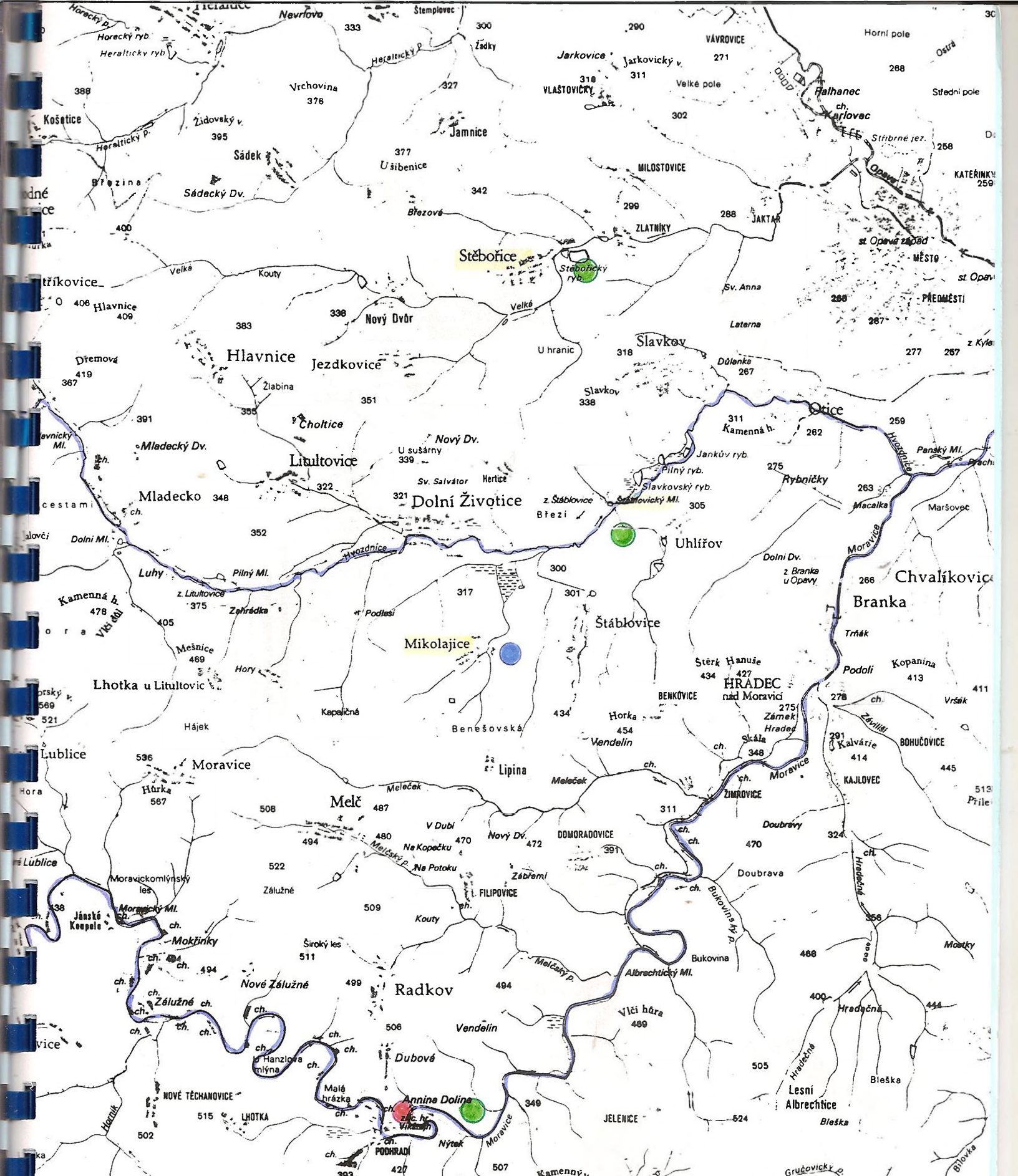
Ocitne-li se někdo cestou z Opavy do Vítkova či Budišova nad Budišovkou v malé vesnici Mikolajice, může záhy zjistit, že k místním pozapomenutým tradicím předávaných převážně ústním podáním patří i pověsti vážící se ke dvěma zdejšími studánkám. Zatímco pod obcí vyvěrající Cyrilka (Cyrilička, Crlička) získala jméno podle sv. Cyrila, který údajně její vodou křtil (dosti častý motiv, vztahující se ke studánkám), což měl dokládat i kamenný kříž, který se nedaleko pramene nacházel (tato historická památka, smírčí kříž, doklad trestního práva ze 16.-17. století se nyní nachází na mostě přes Hvozdnici v nedalekých Dolních Životicích).

Historie podchycení pramene a vzniku studánky nazvané Gisela je zatím otevřená. Zřejmě spadá do doby po roce 1759, kdy byly Mikolajice spolu se sousedními Štáblovicemi prodány Maximiliánu Jindřichovi svobodnému pánu Sobkovi z Kornic. Sobkové drželi majetek až do roku 1945. Z oněch dob se zachovaly příběhy o poustevníku Hrdličkovi i o baronce Gisele. Kdy byla studánka poprvé upravena a při jaké příležitosti byl postaven památníček se dvěma pamětními deskami (v současnosti zcizenými) je nám prozatím utajeno. Jistá je skutečnost, že se podstatně změnilo prostředí, v němž se studánka nachází. Z vyprávění pamětníků i z místního jména Gisela Wiese vyplývá, že se původně jednalo o studánku luční. Lesní studánkou, obklopenou převážně smrky, ale i sem tam nějakou borovicí, modřínem, javorem či břízou, se stala až posléze.

Přestože tato studánka patří k nejznámějším pramenům v oblasti, nebyla dle vyjádření místních již více než deset let čištěna. Na jaře letošního roku, kdy jsme se ji rozhodli obnovit, již nebyla v terénu patrná a najít ji bylo možné jen stěží. Po částečném vyčištění však následovalo milé překvapení - místní na studánku docela nezapomněli - paní Kociánová vyžala trávu v bezprostředním okolí. Po celkovém vyčištění se hloubka vody ve studánce pohybuje okolo 1m. Zhruba polovina této hloubky byla zanesena listím, větvemi a blátem. V době čištění byla vydatnost pramene poměrně malá. Nejméně přehlédnutelnými živočichy jsou žáby (skokani a ropuchy).

Pozorování a zkoumání studánky a jejího okolí včetně další péče budou pokračovat. V současnosti byl vydán Poučník SEV ČSOP Vikštejn zaměřený na tematiku studánek a péči o ně. Tím chceme rozšířit propagaci obnovy studánek v našem regionu. Proběhlo vyčištění dalších tří studánek, které budou taktéž upraveny, případně zastřešeny. Jelikož LČR stanovily jako jeden ze svých cílů péči o prameniště, probíhá spolupráce na velmi dobré úrovni. Bylo by velice vhodné, kdyby se podařilo s pomocí místní paní učitelky zapojit místní mládež.

Ing. Jan Bílovský

Legenda:

- terénní stanice Vikštejn
- úpravena studánka "GISELA"
- další zájmové studánky